

मित्तभृत्पार्थसंज्ञयः । वैनाशिके विनाशः स्यात् देह-
कृत्रिणसम्पदाम् । नाड्योनक्षत्रफलम् । “जातिमे कुल-
नाशः स्यादुवन्धनश्चाभिषेकमे । देशमे देशभङ्गः स्यात्
क्रूरैरेवं युमैः युमम् । यस्मिन्नाजाभिषिक्तो भवति तदाभि-
षेचनिकम् । अ ५ उ ए क्तिका ओ य वि बु रोहिणी-
त्यादिदेशम् (चक्रगण्डे १२४८ पृष्ठगतपदचक्रे दृश्यम्) ।
उयादिगणादिकार्यभेदः सु० चि० रत्नो यथा

“उत्तराश्विनोऽहोरात्राभास्करश्च ध्रुवं स्थिरम् । तत्र स्थिरं
योजनेहृणान्यारामादिसिद्धये । स्वात्यादित्ये युतेस्त्रीणि
चन्द्रश्चापि चरं चलम् । तस्मिन् गजादिकारोहो याटि-
कागमनादिकम् । पर्वतयं यास्यमचे उयं कूरं कज-
स्तथा । तस्मिन् याताग्निशास्त्रानि पिपशस्त्रादिसिद्धयि ।
विशाखान्नेयमे सौम्यो मिश्रं साधारणं स्मृतम् । तत्रा-
ग्निकार्यमिभ्रं च हृषोत्सर्गादिसिद्धये । हस्ताश्विपुष्याभि-
जितः क्षिप्रं लघु गुरुस्तथा । तस्मिन् पण्यरतिज्ञानं भूषा-
शिल्पकलादिकम् । मृगान्त्यचित्वामितर्ज्जस्वदु मैत्रं मृग-
स्तथा । तत्र गीताम्बरं क्रीडा मित्कार्यं विभूषणम् ।
मूलेन्द्राङ्गारिहं सौरिस्तीक्ष्णं दारुणसंज्ञकम् । तत्राभि-
चारजातोयभेदाः पशुदमादिकम् । मूलाङ्गिमिथ्योगमो-
सुखं भवेदूर्ध्वासमाद्रेज्यहरितयं ध्रुवम् । तिर्यङ्मुखं
मैत्रकरानिलादित्ये ठाश्विनानीहृणक्षयमेधु” ।

ताराकूट न० दम्पत्योर्विशङ्कशुभाशुभज्ञापके, कूटभेदे उ-
यमगण्डे १२४८ पृ० दृश्यम् । “वर्णो वज्रस्तथा तारा
योनिश्च यज्ञमैत्रकम् । गणमित्त्रं भूकूटञ्च नाडी चेते
गुणाधिकाः” सु० ७०० । [भेदे तारकाक्षगण्डे दृश्यम् ।

ताराक्ष पु० तारकाक्षपरपर्यायके तारकाक्षरस्य पुत्रे दैत्य-
ताराचक्र न० तन्त्रोक्ते दौर्ज्ञणोयमन्त्रगुभाशुभज्ञानार्थे चक्र-
भेदे तारास्वरूपादि चक्रगण्डे ८०६ पृ० नक्षत्रचक्रे दृश्यम् ।

ताराचमन न० तारायाः पूजायुक्ताचमनम् शा० त० ।
तारादेवीपूजायुक्ते आचमनभेदे तत्र भैरवतन्त्रे उक्तं
यथा “तारामेतेस्त्रिभिः पीत्वा मायया ज्ञानयेत् करम् ।
उ० ओ० धौ तु द्विरुन्मृज्य फट्कारैः ज्ञानयेत् करम् ।
आद्यं नामे दृष्टो आत्मे नाभिवक्त्राः शिरोभुजान् ।
वैरोचनादिभिः स्मृष्टा सर्वपापैः प्रमुच्यन्ते । आचम्य
भैरवो भूत्वा यत्सारात्तां प्रपश्यति” । ताराभेदेति ।
उपतारकजटानीलमगमनीभेदेः । वैरोचनादेशस्तु ।
वैरोचन, गङ्गा, पाण्डुर, पद्मनाभ नामक, मामक,
पाण्डव, तारकासिताङ्ग, यमानक, विष्णुलोक, नरा-

न्तकाः, सचतुर्धीप्रणयः दिनभोऽन्तकाः” कल्पानन्दतन्त्रना० ।

ताराधिप पु० इत० १ चन्द्रे २ शिवे ३ हृदयतौ ४ वालिवानरे ५ सुग्रीवे
च । “तारार ताराधिपस्त्रगुडधारी” कुमा० । “ताराधिपे
लज्जि लज्जगतेऽप्य वास्मिन्” ज्यो० त० । तारापतितारा-
नाथादयोऽप्यत्र । “कठोरतारापतिलाङ्गनचक्रविः” भाषः ।
इनक्षत्राधिपेपु अश्विनीकुमारादिपु तारागण्डे दृश्यम् ।

तारापथ पु० ताराणां पन्थाः अक्षसमा० । आकाशे हस्ता०
तारापीड पु० ताराणामापीडः भूषणमिव । चन्द्रे त्रिका० ।
ताराप्रमाण न० अश्विन्यादिनक्षत्राणां स्वरूपपेदकसंख्या-
विशेषे स च ह० सु० ६८ व्य० समयोजनसूक्तो यथा

“शिखिगुणरसेन्द्रियानलशशिधिपयगुणतु पञ्चयसु-
पन्थाः । विषयेकचन्द्रभूतार्थवार्गान्मुद्राश्विमुद्रहनाः ।
भूतगतपञ्चवस्यो द्वाविंशचेति तारकामानम् । क्रम-
शोऽश्विन्यादीनां कालस्ताराप्रमाणेन । नक्षत्रजसुहाहे
फलमर्देस्तारकामितैः सदसत् । दिवमैर्ज्वरस्य नाथो
व्याधेरस्यस्य वा वाचप्रः” ।

ताराभूषा स्त्री तारा भूषा यस्याः । रात्रौ राजनि० ।
ताराभ्र पु० तारो निर्मलः जलभूत्यः अश्वो मेघ इव शुभ-
त्वात् । कर्पूरे राजनि० ।

तारामण्डल न० ताराणां मौक्तिकानां मण्डलं यत्र । ईश्वर-
मण्डपभेदे शब्दरत्ना० । इत० । २ नक्षत्रमण्डले च ।

तारामृग पु० तारारूपः मृगः मृगशिरः । मृगशिरोनक्षत्रे
“अन्वधावनु मृगं रामो रुद्रस्तारामृगं यथा” भा० व० ७७
अ० “तारारूपं मृगम् तारामृगं, प्रजापतिः स्वां दुहितरं
मृगो भूत्वा जगाम तस्य रुद्रः शिरोऽच्छिनत् तदेव
मृगशिरो नक्षत्रम्” नीलक० । “एष चैव मृगः श्रीमान्
यय दियो नभश्चरः । उभाभेतौ मृगो दियो तारा-
मृगमहीमृगौ” रामा० अ० ४१२ । सु० ।

तारारि पु० इत० । विटमातुके उपधातुभेदे हेमच० ।
तारावती स्त्री ककुत्स्थराजभार्यायां मनोव्यथित्यां जातायां
दुर्गावतारभूतायां कन्यायां शिवावतारचन्द्रशेखरपत्न्याम् ।
तत्कथा कालिकापु० ४७ अ० यथा ।

“काकुत्स्थो भार्यायां सार्द्धमव्यक्तसदितोऽभवत् ।
सहजेनाथ हारेण भूषिता सा ककुत्स्थजा । वष्टुधे
मन्दिरे तस्य वर्षास्त्रिव सुरापगा । तेनैव हारचिह्नेन
तस्यान्तारायतीति वै, नामाकरोत् पिता काले यथोक्ते
नृपसत्तमः ।” “पतिं पूर्ववरं पुत्री राजस्तारावती सती ।
स्वयं सा पार्वती देवी वने च चन्द्रशेखरम् । यैवाहि-